

แผนปฏิบัติการขยะมูลฝอย พ.ศ. 2568

โดย

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

สารบัญ

เรื่อง

บทที่ 1 บทนำ

- ความเป็นมา 3
- แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) 4
- บทบาทและหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทย
ภายใต้ แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 - 2570) 8

บทที่ 2 กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ

- พันธกิจ 13
- กรอบแนวคิดการดำเนินการและการกำหนดเป้าหมาย 13
- เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย 13
- มาตรการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (ต้นทาง) 14
- มาตรการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (กลางทาง) 19
- มาตรการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (ปลายทาง) 21

บทที่ 3 มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ 23

ภาคผนวก

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมา

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ถือเป็นการมุ่งผลสู่การขับเคลื่อน Sustainable Development Goals : SDGs ภายใต้เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ 12.5 ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี 2573 และ เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้นเป้าประสงค์ที่ 13.2 บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ แม้ว่า SDGs จะเป็นเป้าหมายระดับโลกแต่การนำ SDGs ไปปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ (Localization of the SDGs) เป็นเรื่องสำคัญ จึงต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมผลักดันตามเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น โดยหลักการการขับเคลื่อน SDGs ควรเป็นกระบวนการที่เริ่มจากฐานรากขึ้นสู่ระดับนโยบาย (Bottom-Up) และเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการนำ SDGs ไปปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงมหาดไทย จึงได้เร่งผลักดันให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศเริ่มดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) : ซึ่งได้สิ้นสุดในปี 2564 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเดือดร้อนและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ การควบคุมป้องกันการเกิดของเสียจากต่างประเทศ (Trans-boundary Movement of Wastes and Recyclables) รวมถึงสถานการณ์โรคระบาดใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากลที่นานาอารยประเทศใช้บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน – เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) หลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) และของผู้บริโภคตามหลักการ Extended Consumer Responsibility (ECR) โดยแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2565

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง การจัดการระบบเก็บขนไม่มีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและยังกำจัดไม่หมด รวมถึงการ

บริหารจัดการของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบยังขาดประสิทธิภาพและทั่วถึง ที่ผ่านมามหากรรมการมหาดไทยได้แก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยการขับเคลื่อนกระบวนการผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570)

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2564) มุ่งเน้นไปที่ การจัดการขยะ ณ ปลายทาง ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยการลดการเกิดขยะ การนำของเสีย กลับมาใช้ซ้ำและใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ 3R ที่แหล่งกำเนิดต่างๆ การส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอย แบบศูนย์รวมด้วยการใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และการแปรรูปพลังงานอย่างเหมาะสม การกำจัดขยะ มูลฝอยตกค้างจากสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอย ที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง จากผลการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทฯ จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการขยะ มูลฝอยยังไม่บรรลุตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการ ด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 – 2570) ต้องการยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยให้ความสำคัญกับการจัดการที่ต้น ทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันการเกิดขยะ ตั้งแต่การออกแบบ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ ซ้ำและเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material recovery) และพลังงาน (Energy recovery) เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (Final disposal)

กรอบแนวคิด

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) จัดทำขึ้นภายใต้กรอบ แนวคิดการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ (The Waste Management Hierarchy) และการ บริหารจัดการขยะตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Management Approach) โดยมีมาตรการและแนว ทางการจัดการที่ ครอบคลุมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การออกแบบ การผลิต การจัดจำหน่าย การบริโภค การคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ และกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนี้

1. การจัดการ ณ ต้นทาง ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-design) การผลิต และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ผลิต ผู้นำ เข้า ผู้จัดจำหน่าย ในการร่วมรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิต ตามหลักการขยาย

ความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ในการจัดการขยะพลาสติก ขยะบรรจุภัณฑ์ ขยะอาหาร ขากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

2. การจัดการ ณ กลางทาง ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค โดยการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเลือกใช้สินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำ การเรียกคืนกลับไปรีไซเคิลโดยผู้ประกอบการ การลดหรือการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อภาระต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และการสร้างกลไกการคัดแยกขยะ ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะ ณ ปลายทาง เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material recovery) และพลังงาน (Energy recovery) ทำให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (Final disposal)

3. การจัดการ ณ ปลายทาง จะใช้แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยผสมผสาน (Integrated Solid Waste Management) ตามที่กำหนดไว้ในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการขยะรูปแบบใหม่ โดยจัดให้มีระบบกำจัดแบบผสมผสานโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ ก่อนการฝังกลบขั้นสุดท้าย เช่น ระบบคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิล การเผาเพื่อผลิตพลังงาน การหมักปุ๋ย เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องฝังกลบให้น้อยที่สุด

4. การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ เพื่อสนับสนุนให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การพัฒนากฎหมายเพื่อกำหนดรูปแบบ แนวทางในการจัดการ และบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการขยะ เช่น การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การจัดการขยะบรรจุภัณฑ์ การจัดการขยะพลาสติก เป็นต้น การปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบ เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดขัดในการจัดการขยะ การพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน สามารถนำมาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงการวิจัยพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการขยะ

หลักการจัดการ

กรอบแนวคิดการจัดการขยะตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ จะให้ความสำคัญกับการจัดการขยะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้มีการลดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการกำจัดที่ทันสมัย เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมจากปัญหามลพิษต่าง ๆ ในระยะยาว ซึ่งแนวทางการจัดการดังกล่าวสามารถทำได้ ภายใต้หลักการและแนวทางจัดการขยะสมัยใหม่ที่ถูกนำมาใช้ในนานาอารยประเทศ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model)

ประกอบด้วย (1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เป็นการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมยุคใหม่มาพัฒนาต่อยอดพื้นฐานด้านทรัพยากรชีวภาพหรือผลผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิต เช่น การพัฒนาพลาสติกสลายตัวได้ทางชีวภาพ (compostable plastic) ผลิตภัณฑ์ทดแทนพลาสติกจากวัสดุธรรมชาติ (2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นการนำทรัพยากรหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ไปแล้ว หมุนเวียนกลับมาแปรรูปในกระบวนการผลิตอีกครั้ง เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ (3) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความทนทาน มีอายุการใช้งานนาน และสามารถนำมารีไซเคิลใหม่ และลดการใช้หรือลดการเติมสารอันตรายในผลิตภัณฑ์ การจัดการขยะให้สอดคล้องกับแนวทาง BCG Model จะต้องเน้นการควบคุม ป้องกันการเกิดขยะประเภทต่าง ๆ เช่น ขยะอาหาร ขยะพลาสติก รวมถึงภาชนะบรรจุหรือสิ่งหุ้มห่อสินค้าบรรจุภัณฑ์ที่มีการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อลดการเกิดก๊าซเรือนกระจก เช่น การนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสีย หรือใช้ประโยชน์จากของเสีย โดยการย่อยสลายทางชีวภาพ (Bio-conversion) การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน

(Waste to energy) และการนำวัสดุรีไซเคิลมาแปรรูปใช้ใหม่ ส่วนที่เหลือจึงกำจัดในขั้นสุดท้าย โดยการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) ทั้งนี้ อาจต้องมีการผลักดันให้เกิดตลาดผลิตภัณฑ์จากเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีราคาที่สามารถแข่งขันได้และเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) ประกอบด้วย การลดการใช้ (Reduce) ที่แหล่งกำเนิด ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ การผลิต และการบริโภค การลดปริมาณการใช้ลงเหลือใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้อย่างฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด การใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำขยะบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ และการนำมาแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการนำขยะรีไซเคิล ขยะบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้นำมาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตหรือผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนเข้าสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย สนับสนุนลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกจากภาคของเสียได้อีกทางหนึ่ง

3. หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles) โดยการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ก่อมลพิษหรือผู้ก่อความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแรงจูงใจให้เกิดการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อประชาชนในการจัดการขยะ

4. การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) โดยทุกภาคส่วนต้องเข้ามารับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตั้งแต่การผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการ ปลายทาง การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาลงทุนหรือร่วมลงทุนดำเนินงานระบบจัดการขยะ เนื่องจากมีความพร้อมและมีศักยภาพ รวมทั้งสามารถบำรุงรักษาและดูแลระบบในระยะยาวได้ ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการลงทุนจากภาครัฐและราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เครื่องจักรอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการดูแลระบบจัดการขยะ

5. การขยายขอบเขตความรับผิดชอบ

5.1 ความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR)

โดยให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ของตนตลอดวัฏจักรชีวิตตั้งแต่การผลิตจนเกิดเป็นของเสีย ขยะหรือซากผลิตภัณฑ์ ซึ่งอาจร่วมรับผิดชอบในการจ่ายค่าธรรมเนียมจัดการผลิตภัณฑ์ การมีส่วนร่วมในการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์/ซากบรรจุภัณฑ์ เพื่อนำกลับไปใช้ซ้ำ การรีไซเคิล และการบำบัดกำจัดอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม การปรับเปลี่ยนรูปแบบการออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยลดการใช้สารอันตรายในผลิตภัณฑ์ การออกแบบและผลิตสินค้าที่มีอายุการใช้งานยาวนาน สะดวกต่อการนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้ประโยชน์ด้านพลังงานหรือสลายได้เองตามธรรมชาติ

5.2 ความรับผิดชอบของผู้บริโภคตามหลักการ Extended Consumer Responsibility (ECR)

โดยสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบของผู้บริโภค ให้มีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคัดแยก การนำส่งหรือขายคืนซากผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ให้กับผู้จัดจำหน่าย ศูนย์รับคืนเครื่องใช้รับคืนหรือโรงงานที่ให้บริการจัดการซากผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ การมีส่วนร่วมในการลด คัดแยก นำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ และแยกทิ้งตามระบบที่หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดไว้ เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

เป้าหมาย

เป้าหมายการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570)ภายในปี 2570 มี 6 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

1. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 80
2. ขยะบรรจุภัณฑ์มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์
 - 2.1 พลาสติก ร้อยละ 100
 - 2.2 แก้ว ร้อยละ 86
 - 2.3 กระดาษ ร้อยละ 74
 - 2.4 อะลูมิเนียม ร้อยละ 81
3. การลดปริมาณขยะอาหารเทียบจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน ร้อยละ 28
4. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 50
5. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 100
6. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ 100

ตารางตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายรายปีของแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570)

โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายรายปีของแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 – 2570) ดังนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูล ปีฐาน (ร้อยละ)	ค่าเป้าหมาย (ร้อยละเทียบกับปริมาณที่เกิดขึ้น)					
		2565	2566	2567	2568	2569	2570
1. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	69	70	72	74	76	78	80
2. ขยะบรรจุภัณฑ์มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์							
2.1 พลาสติก	28	50	60	70	80	90	100
2.2 แก้ว	75	76	78	80	82	84	86
2.3 กระดาษ	68	69	70	71	72	73	74
2.4 อะลูมิเนียม	75	76	77	78	79	80	81
3. การลดปริมาณขยะอาหารเทียบจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน	38	36	35	34	32	30	28
4. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	22	25	30	35	40	45	50
5. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	90.85	100	100	100	100	100	100
6. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง	45	50	60	70	80	90	100

หมายเหตุ :

1. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง หมายถึง ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดด้วยวิธีการและข้อกำหนดในกฎกระทรวงสุลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 หรือ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2567 ได้แก่ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพ การกำจัดด้วยพลังงานความร้อน การแปรสภาพเป็นเชื้อเพลิง การแปรสภาพเป็นพลังงานไฟฟ้า หรือ วิธีอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือคณะกรรมการจังหวัดให้คำแนะนำ

2. ขยะบรรจุภัณฑ์มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ หมายถึง ขยะบรรจุภัณฑ์พลาสติก แก้ว กระดาษ อะลูมิเนียม โดยที่ขยะพลาสติก คือ พลาสติกเป้าหมายภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 2 (พ.ศ.2566 - 2570)

3. การลดปริมาณขยะอาหารเทียบจากปริมาณขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง ปริมาณขยะอาหารที่มีการลดการเกิดหรือนำกลับไปใช้ประโยชน์ หรือพบในองค์ประกอบของขยะมูลฝอยชุมชนลดลง

4. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง หมายถึง ปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่นำไปรีไซเคิลยังสถานที่รีไซเคิลที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานประเภท 105 และ 106 รวมกับของเสียอันตรายที่ส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเสียอันตรายที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยขึ้นทะเบียนเป็นโรงงานประเภท 101

5. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง หมายถึง ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่ได้รับการกำจัดตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 หมวด 4 การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยมีวิธีการ ได้แก่ เผาในเตาเผา ทำลายเชื้อด้วยไอน้ำ ทำลายเชื้อด้วยความร้อน และวิธีอื่นตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

6. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายเข้าสู่ระบบการจัดการอย่างถูกต้อง หมายถึง กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นในแต่ละปี และมีการดำเนินการแจ้งการขนส่งออกไปบำบัด/กำจัด/รีไซเคิล ยังโรงงานผู้รับดำเนินการที่ได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

บทบาทและหน้าที่ ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทย ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 - 2570)

ปัจจุบันแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2565 - 2570) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภายใต้กระทรวงมหาดไทยไว้ ดังนี้

กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยดำเนินการ 3 มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ 1 การจัดการขยะที่ต้นทาง

ขยะอาหาร (Food Waste)

1) ป้องกันและลดการเกิดขยะอาหารในภาคผู้จำหน่ายอาหาร อาทิ ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และตลาด ภาคผู้ประกอบการอาหารหรือโรงแรม อาทิ ภัตตาคาร และร้านอาหาร โดยพัฒนาและประยุกต์เป็นแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อยกระดับการควบคุมและป้องกันขยะอาหารจากแหล่งกำเนิด และลดการเกิดอาหารส่วนเกิน โดยส่งเสริมการนำอาหารส่วนเกิน ไปแบ่งปันให้กับผู้ด้อยโอกาส และผู้มีรายได้น้อย

2) ป้องกันและลดการเกิดขยะอาหารในภาคผู้บริโภค โดยเพิ่มความรู้ให้กับผู้บริโภคในการลดการเกิดขยะอาหาร และการจัดระบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระบบกำจัดขยะปลายทางในการคัดแยกและนำขยะอาหารไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

มูลฝอยติดเชื้อ (Infectious Waste)

1) จัดทำแนวทางการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิด ทั้งจากบ้านเรือนและชุมชน ให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในทุกแหล่งกำเนิด และประชาชนให้มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องในทิศทางเดียวกัน

2) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อ อาทิ ผู้ก่อให้เกิดมูลฝอย โรงพยาบาล คลินิก สถาบันการศึกษา ผู้ป่วย สถานพยาบาลสัตว์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

3) ส่งเสริมการใช้หลักการ 3Rs ด้วยวิธีการใช้ซ้ำ (Reuse) หรือรีไซเคิล (Recycle) โดยทำให้ปราศจากเชื้อโรค ก่อนนำกลับมาใช้ใหม่ หรือมีความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน

กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

1) ส่งเสริมให้สถานประกอบการลดปริมาณการใช้สารอันตรายหรือใช้สารอื่นทดแทน ในกระบวนการผลิต และมีการคัดแยกของเสียไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เพื่อลดปริมาณกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่ต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายให้เหลือน้อยที่สุด

2) ศึกษาองค์ประกอบขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสามารถใช้ในการวางแผน และกำหนดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสะท้อนถึงลักษณะด้านเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ตนเอง

3) พัฒนาระบบหรือรูปแบบที่ส่งเสริมให้บ้านเรือน กิจการบางประเภท และแหล่งกำเนิดขยะขนาดใหญ่ต่าง ๆ มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ตามประเภทที่สอดคล้องกับรูปแบบหรือเทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย โดยใช้กลไกหรือแรงจูงใจ ที่เกี่ยวข้องกับการคืนประโยชน์กลับให้กับบ้านเรือน กิจการบางประเภท หรือแหล่งกำเนิดขยะขนาดใหญ่ที่มีการคัดแยกขยะ ตั้งแต่ต้นทาง จัดให้มีระบบหรือวิธีการที่เอื้อต่อการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างต้นแบบพื้นที่ หรือ จังหวัดที่มีการจัดการขยะมูลฝอย ณ กลางทาง

มาตรการที่ 2 การเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะ

1. ขยะมูลฝอย

1) ขับเคลื่อนให้มีจำนวนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง เพียงพอที่จะรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้และให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยการจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ และส่งเสริมให้เอกชนร่วมทุนโดยเฉพาะกลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง ที่มีศักยภาพการนำขยะไปใช้ประโยชน์และใช้เป็นพลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า โดยเฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตควบคุมมลพิษ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และพื้นที่ใกล้โรงปูนซีเมนต์หรือนิคมอุตสาหกรรม

2) กำหนดรูปแบบ/มาตรฐานการจัดการขยะโดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีการจัดการแบบผสมผสานที่เหมาะสมกับการจัดการต้นทาง บริบทของพื้นที่และองค์ประกอบของขยะมูลฝอย การผลิตพลังงานที่ให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินงาน หรือรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างง่ายที่สามารถลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมกับลักษณะขององค์ประกอบขยะ หรือบริบทด้านเศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ของเสียอันตรายชุมชน

1) จัดทำรูปแบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานการจัดการของเสียอันตรายชุมชนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการของเสียอันตรายชุมชนในภาพรวมของจังหวัด ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การเก็บกัก และการส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการภายในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยนำรูปแบบ

หรือแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการ ของเสียอันตรายชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ มาพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ตนเอง

2) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามารับรีไซเคิล หรือกำจัดของเสียอันตรายชุมชนให้มากขึ้นครอบคลุม ทุกภูมิภาค โดยสนับสนุนการลงทุนในการจัดการของเสียอันตรายชุมชนอย่างถูกต้อง ตามหลักวิชาการ และสนับสนุนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ Circular economy

3. มูลฝอยติดเชื้อ

1) พัฒนาและปรับปรุงระบบควบคุมกำกับติดตามการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อโดยการใช้ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ (Digital Tracking) ที่มีประสิทธิภาพ และง่ายต่อการใช้งาน

2) เพิ่มศักยภาพระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพ ดำเนินการระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และส่งเสริมภาคเอกชนร่วมลงทุนในการ สร้างระบบจัดการมูลฝอยติดเชื้อ เพื่อรองรับปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มสูงขึ้นจากชุมชน

3) ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกำกับดูแลให้มี การเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดในชุมชน และนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. กากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

1) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงงานรีไซเคิลและสถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค เพื่อให้สามารถจัดการ กากอุตสาหกรรม ของเสียอันตรายชุมชน และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นทั่ว ประเทศอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านชนิดและปริมาณ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้มี การนำกากอุตสาหกรรม และของเสียอันตรายไปจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากต้นทุนค่าขนส่งในการจัดการ กากอุตสาหกรรมและของเสียอันตรายของผู้ประกอบการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมลดลง

2) กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกับสถานที่ที่มีการดำเนินการจัดการขยะหรือ กากของเสียที่เป็นอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ร้านรับซื้อของเก่า และโรงงานรีไซเคิลทุกประเภท โรงงานหรือสถานประกอบการถอดแยกซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สถานที่รับคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สถานที่กำจัด มูลฝอยติดเชื้อและสถานที่กำจัดกากของเสียอุตสาหกรรม

3) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการจัดการกากของเสียที่เกิด จากสถานประกอบการขนาดเล็กที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน ภายใต้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562

4) กำหนดแนวทางการจัดการขยะที่ยังไม่มีระบบการจัดการ หรือขยะที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการ พัฒนาเทคโนโลยี หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ บางประเภทที่ คาดว่าจะเป็น ปัญหาในอนาคต ได้แก่ ขยะจากการก่อสร้างและการรื้อถอนสิ่งก่อสร้าง ซากรถยนต์ และซากแบตเตอรี่ ซากรถยนต์ไฟฟ้า ซากโซล่าเซลล์จาก ชุมชน ของเสียจากสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน และของเสียจากการเลิกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เดิมปรอท

มาตรการที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการขยะ

1. พัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมการจัดการที่ต้นทางตาม Product Life Cycle ตั้งแต่ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ การผลิต การบริโภค และการจัดการภายหลังจากการบริโภค โดยการพัฒนากฎหมายเดิม เช่น การเพิ่มเติมหมวด/มาตรา ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 หรือพัฒนา

กฎหมายใหม่ ตามหลักการ EPR หรือเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลักดันการออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลบังคับใช้

3. ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน เพื่อกำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้ตามกฎหมายและดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับในการเป็นศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด

4. ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดในชุมชน และกากของเสียอันตรายจากสถานประกอบการขนาดเล็ก ตั้งแต่การคัดแยกที่ต้นทางจนถึงการกำจัดและบังคับใช้อย่างเข้มงวด

5. พัฒนา ปรับปรุงและเชื่อมโยงฐานข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และข้อมูลที่สำคัญสำหรับการวางแผน การกำกับดูแลและการแก้ไขปัญหาให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. จัดทำองค์ความรู้ เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ และกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนักให้กับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

7. ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการจัดการขยะ อาทิ นวัตกรรมสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทดแทนพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เทคโนโลยีรีไซเคิลและอัพไซเคิล นวัตกรรมการนำขยะไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชน นวัตกรรมจัดการขยะอาหาร นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับกลุ่มพื้นที่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งพื้นที่เกาะ เทคโนโลยีการจัดการซากโซล่าเซลล์จากชุมชน การสร้างเครือข่าย/ศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในระดับชุมชน (Innovation center)

จังหวัด เป็นหน่วยงานหลักในการถ่ายทอดนโยบายหลัก การกำกับ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินการด้านการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมของพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับจังหวัดเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด
- 2) เร่งรัดการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในจังหวัดให้หมดไป โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง
- 3) สนับสนุนการรวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด [ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)] โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย
- 4) สนับสนุนให้มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 5) สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการลด คัดแยก ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทางให้กับประชาชน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการลด คัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์

6) ติดตามและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายภายในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงให้มีการรายงานผลการดำเนินงาน

7) สนับสนุนการจัดหาพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8) สนับสนุนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยการ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร และสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้น

9) รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยดำเนินการ ดังนี้

1) ร่วมกับจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของจังหวัด

2) ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างภายในพื้นที่ให้หมดไป โดยดำเนินการปิด และ/หรือปรับปรุงพื้นที่พุ่มสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้อง

3) ดำเนินการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ และจัดระบบการเก็บรวบรวมขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบแยกประเภท เพื่อส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

4) รวมกลุ่มพื้นที่และจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในทุกจังหวัด [ขนาดใหญ่ (L) ขนาดกลาง (M) ขนาดเล็ก (S)] โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน ส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนในการจัดการขยะมูลฝอย และได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่

5) เตรียมการในการหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อรองรับการจัดการขยะมูลฝอย

6) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เช่น การคัดแยก การเก็บรวบรวม การเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยให้เหมาะสม เป็นต้น รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

7) จัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนในระดับท้องถิ่น

8) ติดตามและบังคับใช้กฎหมายกับเอกชนผู้รับจ้างในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เอกชนดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่บริการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

9) ดำเนินการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับรู้ ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจและร่วมมือในการดำเนินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตั้งแต่ต้น

10) รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 หรือระเบียบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้นำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ. 2565 - 2570) มาดำเนินการ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2568 ขึ้น เพื่อให้จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหมู่บ้านทั่วประเทศนำไปขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้บรรลุผล เกิดความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 2

กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ

พันธกิจ

1. ส่งเสริมให้มีการจัดการขยะตั้งแต่ในครัวเรือน (ขยะต้นทาง)
2. ขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลบ้านค้อให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการขยะ
3. ส่งเสริมให้ลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทาง ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม ชื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง โดยใช้หลัก 3Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่
4. เพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย เพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
5. ยกย่องผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยการออกเกียรติบัตรเชิดชูผู้มีส่วนร่วมดูแลรักษาความสะอาดในครัวเรือน ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของหมู่บ้านตนเอง

กรอบแนวคิดการดำเนินการและการกำหนดเป้าหมาย

1. กำหนดเป้าหมายโดยยึดจากแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะ “จังหวัดสะอาด”
2. วิเคราะห์ปัญหาจากสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของแนวนโยบายของกระทรวงมหาดไทย ข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นฐานคิดในการสร้างมาตรการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยภายในหมู่บ้าน
3. กำหนดกรอบการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนในการวางแผนและกำหนดมาตรการ คือ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง
 - ต้นทาง → ลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน
 - กลางทาง → เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บขนขยะมูลฝอย
 - ปลายทาง → ขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง
4. การนำหลัก 3 Rs: Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่
5. การนำกรอบนโยบายสำคัญของจังหวัดอุดรธานีมาใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินการ

เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย

1. ขยะมูลฝอยมีการนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น และส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือน
2. ขยะอินทรีย์ครัวเรือนได้รับการบริหารจัดการและ/หรือนำไปใช้ประโยชน์
3. ขยะรีไซเคิลในครัวเรือนได้รับการบริหารจัดการ และสร้างมูลค่าเพิ่ม ผ่านการจัดสวัสดิการให้สมาชิกกองทุนในรูปแบบฌาปนกิจ “กองทุนธนาคารขยะ” ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ
4. ขยะมูลฝอยได้รับการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ในการรวบรวม เก็บขนขยะ และกำจัดอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ของเสียอันตรายในครัวเรือนได้รับการบริหารจัดการและกำจัดอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น
6. มูลฝอยติดเชื้อได้รับการบริหารจัดการและกำจัดอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

7. ประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักและความเข้าใจในการจัดการขยะที่ต้นทางเพิ่มขึ้น เพื่อลดปัญหา
งบประมาณในการจัดการ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการเกิดก๊าซเรือนกระจก

8. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลกและคณะกรรมการธนาคารขยะชุมชน
ตำบลบ้านค้อ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะในพื้นที่

ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย

เป้าประสงค์	เป้าหมาย (ร้อยละ)
1. ด้านการจัดการขยะต้นทาง	
1.1 คณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ จัดทำแผนปฏิบัติงาน ดำเนินการตามแผน และรายงานผลการดำเนินงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อทราบ	100
1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อมีการจัดทำและดำเนินการตามแผนขับเคลื่อนโครงการถังขยะเปียก ลดโลกร้อน	100
1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อมีการเสริมสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบครัวเรือนให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีส่วนร่วมในการลด คัดแยก และนำขยะกลับมาใช้ใหม่	100
2. ด้านการจัดการขยะกลางทาง	
2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแบบแยกประเภทในที่สาธารณะทุกหมู่บ้าน	100
2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อมีการจัดเก็บขนขยะมูลฝอยหรือมีมาตรการจัดการมูลฝอยแยกประเภท	100
2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมรองรับขยะรีไซเคิล	100
2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อมีการขนของเสียอันตราย และมีการนำส่งไปกำจัดอย่างถูกต้อง	100
2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อมีระบบหรือมาตรการรองรับการรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อ	100
3. ด้านการจัดการขยะปลายทาง	
3.1 ขยะมูลฝอยในครัวเรือนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง	80
3.4 มีมาตรการส่งกำจัดและรายงานผลการจัดการขยะอันตราย	100
3.5 มีการบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกวิธี	100
4. ด้านการบริหารจัดการ	
4.1 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)	100
4.2 มีการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย	100
4.3 มีการนำเสนอเรื่องการบริหารจัดการขยะ เข้าสู่วาระการประชุมคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย	100
4.4 มีการยกย่องเชิดชูเกียรติอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)	100

เป้าประสงค์	เป้าหมาย (ร้อยละ)
4.5 มีการยกย่องเชิดชูเกียรติครัวเรือนต้นแบบในการบริหารจัดการขยะครัวเรือน	100
4.6 มีการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น [รายปี (มฟ.1) และรายเดือน (มฟ.2)]	100

การจัดการจัดการขยะ “ต้นทาง”

1. ขยะเปียก

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อได้มีการจัดทำโครงการรณรงค์การบริหารจัดการและคัดแยกขยะในครัวเรือน โดยการลงพื้นที่ปฏิบัติการเชิงรุกในการทำถังขยะเปียก มีการเชิญประชุมผู้นำหมู่บ้านถึงวิธีการ แนวทาง และการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดทำถังขยะเปียกในครัวเรือน มีการนำเครื่องมือในการขุดหลุม เครื่องมือเจาะถังขยะเปียก โดยปฏิบัติการขุดหลุมรายครัวเรือน เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านค้อได้ตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะเปียกตั้งแต่ต้นทาง โดยกำหนดเป้าหมายทุกครัวเรือน 100% โดยมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

จำนวนหมู่บ้าน ในตำบลบ้านค้อ	จำนวนครัวเรือน	กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 100	มาตรการ
บ้านค้อ หมู่ 1	170	170	(1) จัดทำโครงการรณรงค์การบริหารจัดการขยะในครัวเรือน ทุกปี อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง
บ้านหนองกอง หมู่ 2	168	168	
บ้านนารายณ์ หมู่ 3	83	83	
บ้านนาคุณ หมู่ 4	229	229	(2) มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ การคัดแยกขยะในครัวเรือน ผ่านเสียงตามสายสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม
บ้านนารายณ์ หมู่ 5	127	127	
บ้านค้อ หมู่ 6	280	280	
รวม	1,057	1,057	

2. ขยะอันตราย

มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคัดแยกขยะอันตราย และนำไปทิ้งถังขยะอันตราย (สีแดง) วางประจำจุดในทุกหมู่บ้าน โดยมีกลุ่มเป้าหมายการจัดวางถังขยะอันตรายคิดเป็นร้อยละ 100

หมู่บ้าน	หมู่ที่	กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 100	จุดวางถังขยะอันตราย ประจำหมู่บ้าน	มาตรการ
บ้านค้อ	หมู่ที่ 1	1 ถัง	ตลาดบ้านค้อ หมู่ 1	(1) จัดทำโครงการรณรงค์การบริหารจัดการขยะในครัวเรือน อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง (2) มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์การคัดแยกขยะในครัวเรือนผ่านเสียงตามสาย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม
บ้านหนองกอง	หมู่ที่ 2	1 ถัง	ศาลากลางหมู่บ้าน บ้านหนองกอง	
บ้านนารายณ์	หมู่ที่ 3	1 ถัง	ศาลาประชาคม บ้านนารายณ์ หมู่ 3	
บ้านนาคุณ	หมู่ที่ 4	1 ถัง	ศาลาประชาคม บ้านนาคุณ	
บ้านนารายณ์	หมู่ที่ 5	1 ถัง	ศาลาประชาคม บ้านนารายณ์ หมู่ 5	
บ้านค้อ	หมู่ที่ 6	1 ถัง	หน้าบ้านแพทย์ประจำ ตำบลบ้านค้อ หมู่ 6	
รวม	6 หมู่บ้าน	6 ถัง		

3. ขยะรีไซเคิล ภายใต้การบริหารจัดการ “กองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล” ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ

3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อได้มีการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะขึ้น เมื่อวันที่ 9 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ภายใต้ระเบียบธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลบ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ในปีพ.ศ. 2567 กำกับดูแลและสนับสนุนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการบริหารธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านค้อ จำนวน 4 กลุ่ม เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนโครงการ “ธนาคารกองทุนขยะรีไซเคิล” ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ได้แก่

กลุ่มที่ 1

คณะกรรมการบริหารงานธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลบ้านค้อ ประกอบด้วย

1. ประธานคณะกรรมการกองทุน
2. รองประธาน
3. รองประธาน
4. กรรมการ (ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้านๆ ละ 1 คน)
5. กรรมการ (ปลัด/รองปลัด/ผอ.กองทุกกอง อบต.บ้านค้อ)

กลุ่มที่ 2

คณะกรรมการธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลบ้านค้อ ประกอบด้วย

1. ที่ปรึกษากองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล
2. ประธานกรรมการกองทุน

3. รองประธาน
4. รองประธาน
5. กรรมการ (สมาชิกสภาอบต.บ้านค้อ จำนวน 6 หมู่บ้าน)

กลุ่มที่ 3

คณะกรรมการธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลบ้านค้อ ประกอบด้วย

1. คณะทำงานฝ่ายทะเบียนสมาชิกและบันทึกข้อมูล
2. คณะทำงานฝ่ายการเงินและบัญชี
3. คณะทำงานฝ่ายจัดซื้อ/ฝ่ายขาย
4. คณะทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์
5. คณะทำงานฝ่ายติดตามและประเมินผล

กลุ่มที่ 4

คณะกรรมการธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลบ้านค้อ หมู่บ้านละ 1 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ผู้จัดการธนาคารขยะ
2. เจ้าหน้าที่คัดแยก
3. เจ้าหน้าที่จดบันทึก
4. เจ้าหน้าที่คิดเงิน
5. เจ้าหน้าที่บัญชี
6. คณะทำงาน จำนวน 5 คน

3.2 มีแผนการส่งเสริมให้สมาชิกเข้าร่วมกองทุนธนาคารขยะรีไซเคิลตำบลบ้านค้อ โดยกำหนด

กลุ่มเป้าหมายให้เข้าร่วมโครงการทุกหมู่บ้าน อย่างน้อยร้อยละ 25

หมู่บ้าน ในตำบลบ้านค้อ	จำนวน ครัวเรือน	กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 25	มาตรการ
บ้านค้อ หมู่ 1	170	43	(1) ประชาสัมพันธ์การสมัครให้ครัวเรือนเข้าร่วม กองทุนธนาคารขยะให้ประชาชนทราบ อย่าง น้อย เดือนละ 1 ครั้ง (2) มีสมาชิกเข้าร่วมกองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ทุกเดือน หรือตามความ เหมาะสม
บ้านหนองกอง หมู่ 2	168	42	
บ้านนารายณ์ หมู่ 3	83	21	
บ้านนาคุณ หมู่ 4	229	57	
บ้านนารายณ์ หมู่ 5	127	32	
บ้านค้อ หมู่ 6	280	70	
รวม	1,057	265	

3.3 มีการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน “กองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล” ในรูปแบบฉบับกิจครัวเรือน ไตรมาสละ 1 ครั้ง

3.4 มีการประชุมคณะกรรมการทุกหมู่บ้าน เพื่อหารือ ปรีกษา และรับทราบแนวทางกาดำเนินงาน “กองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล” ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ ไตรมาสละ 1 ครั้ง

3.5 มีสมุดคู่ฝากเงินจากมูลค่าการจำหน่ายขยะรีไซเคิลของสมาชิก ครั้วเรือนละ 1 เล่ม

3.6. ใช้หลักการ 3 Rs : Reduce Reuse และ Recycle หรือ 3 ช: ช้้น้อย ช้ซ้ำ และนำกลับมาช้ใหม่

3.6.1 Reduce (ช้้น้อย)

การช้้น้อย คือ การลดระดับการช้ในปัจจุบัน ควบคุมปริมาณการช้ให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้น เช่น การใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าในการซื้อของ แทนการใช้ถุงพลาสติก การไม่รับถุงพลาสติก การใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้ทิชชู ใช้ปิ่นโตหรือกล่องข้าวใส่อาหารแทนการใช้โฟม การใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวทิ้ง การเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการช้วัสดุสิ้นเปลืองแบบช้ครั้งเดียว การบริโภคที่พอเพียง เป็นต้น

3.6.2 Reuse (ช้ซ้ำ)

การช้ซ้ำ คือ การนำสิ่งของที่ช้แล้วและยังสามารถใช้งานได้ กลับมาช้ประโยชน์อีก เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า การนำเสื้อผ้าที่ไม่ช้แล้วไปบริจาค การช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ การใช้ภาชนะที่สามารถช้ซ้ำได้ การใช้บรรจุภัณฑ์ช้หลายครั้งก่อนทิ้ง การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถช้ซ้ำได้ การซ่อมแซมอุปกรณ์ และสิ่งของต่างๆ ไม่ทิ้งขยะ เป็นต้น

3.6.3 Recycle (นำกลับมาช้ใหม่)

การนำกลับมาช้ใหม่ คือ การนำวัสดุต่างๆ เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม เป็นต้น มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อนำกลับมาช้ใหม่ เช่น การนำกระป๋องอะลูมิเนียมมาหลอมเป็นชาเทียม นำกล่องเครื่องดื่ม UHT หรือถุงน้ำยาปรับผ้านุ่มมาแปรรูปเป็นกระเป๋า เป็นต้น

3.7 การจัดการขยะโดยเครือข่าย “อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.)”

4. ขยะทั่วไป

4.1 มีการบริหารจัดการขยะทั่วไป ภายใต้โครงการจัดซื้อถังขยะสำหรับครั้วเรือนในตำบลบ้านค้อ

4.2 ประชาสัมพันธ์ให้ทุกครั้วเรือนสามารถลงทะเบียนเพื่อขอช้ถังขยะทั่วไป

4.3 มีการจัดทำข้อบัญญัติ เรื่องการรักษาความสะอาด การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ

4.4 กลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนขอช้ถังขยะทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนครั้วเรือน

จำนวนหมู่บ้าน ในตำบลบ้านค้อ	จำนวน ครั้วเรือน	กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 80	มาตรการ
บ้านค้อ หมู่ 1	170	136	(1) จัดทำโครงการรณรงค์การบริหารจัดการขยะในครั้วเรือน อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง
บ้านหนองกอง หมู่ 2	168	134	
บ้านนารายณ์ หมู่ 3	83	66	(2) มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์การคัดแยกขยะในครั้วเรือนผ่านเสียงตามสายสัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม
บ้านนาคุณ หมู่ 4	229	183	
บ้านนารายณ์ หมู่ 5	127	102	

บ้านค้อ หมู่ 6	280	224	(3) มีการติดป้ายทุกหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้านเพื่อประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะ แจกแผ่นพับการรณรงค์การคัดแยกขยะในครัวเรือนที่ถูกต้อง
รวม	1,057*	845	

*หมายเหตุ จำนวนครัวเรือนอาจมีการเปลี่ยนแปลงในปีต่อไป

4. ขยะติดเชื้อ

ในพื้นที่ตำบลบ้านค้อในปัจจุบันมีผู้ป่วยติดเชื้อที่ลงทะเบียนกับกองทุนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจำนวน 30 ราย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อจึงจัดทำโครงการออกตรวจเยี่ยมผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้ป่วยติดเชื้อ โดยการให้คำแนะนำวิธีการดูแลผู้ป่วยที่ถูกต้อง รวมถึงการบริหารจัดการขยะที่เกิดจากผู้ป่วยภาวะพึ่งพิงและผู้ป่วยติดเชื้อ

จำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (ราย)	กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 100	มาตรการ
30	30	(1) กิจกรรมออกตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

การบริหารจัดการขยะ “กลางทาง”

1. ขยะเปียก

1.1 มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อรณรงค์การใช้ถังขยะเปียกในการคัดแยกขยะอินทรีย์ ขยะเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทาน

1.2 มีการรณรงค์โดยการติดป้ายและแจกแผ่นพับรณรงค์การคัดแยกขยะเปียกในครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านค้อเข้าใจวิธีการคัดแยกขยะเปียกที่ถูกต้องทุกหมู่บ้าน

1.3 มีการรณรงค์ให้ประชาชนทุกครัวเรือนนำขยะเศษอาหารที่เหลือ ไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้

2. ขยะอันตราย

2.1 มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนนำขยะอันตรายทิ้งตามจุดจัดวางถังขยะอันตราย หมู่บ้านละ 1 ถัง

- 2.2 มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนรู้จักขยะอันตราย และคัดแยกอย่างถูกวิธี
- 2.3 มีการรณรงค์โดยการติดป้ายและแจกแผ่นพับรณรงค์การคัดแยกขยะอันตราย ทุกหมู่บ้าน
- 2.4 มีการจัดเตรียมถังขยะอันตราย (สีแดง) จัดวางตามจุดที่กำหนดไว้ในทุกหมู่บ้าน
- 2.5 มีการดำเนินการลงพื้นที่รวบรวมและเก็บขนขยะอันตราย นำส่งไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อกำจัดขยะอันตรายอย่างถูกวิธี อย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง

3. ขยะรีไซเคิล

- 3.1 มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนคัดแยกขยะรีไซเคิลอย่างถูกวิธี
- 3.2 มีการรณรงค์โดยการติดป้ายและแจกแผ่นพับรณรงค์การคัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภทให้ถูกต้อง
- 3.3 มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เน้นย้ำให้ประชาชนนำขยะรีไซเคิลมาใช้ซ้ำ เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด
- 3.3 มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงกำหนดการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการซื้อขายขยะรีไซเคิล ตามนโยบายของกองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล
- 3.4 มีการประชาสัมพันธ์การรับสมัครสมาชิกเข้าร่วมกองทุนธนาคารขยะรีไซเคิล อย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง

4. ขยะทั่วไป

- 4.1 มีการจัดหาถังขยะทั่วไป (สีฟ้า) สำหรับครัวเรือนที่มีความประสงค์ขอใช้ถังขยะ โดยคิดอัตราค่าใช้จ่ายตามข้อบัญญัติ เรื่องการรักษาความสะอาดการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2562 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ
- 4.2 มีการดำเนินการเก็บขนขยะทั่วไป โดยรถบริการเก็บขนขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ
- 4.3 มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะทั่วไปให้ถูกต้อง
- 4.4 มีการรณรงค์โดยการติดป้ายและแจกแผ่นพับรณรงค์การคัดแยกขยะทั่วไปให้ถูกต้อง
- 4.5 มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้มีการลดปริมาณขยะทั่วไปในครัวเรือน หรือให้มีการนำกลับมาใช้ซ้ำ

5. ขยะติดเชื้อ

- 5.1 มีการดำเนินกิจกรรมลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ตำบลบ้านค้อ และให้คำแนะนำการบริหารจัดการขยะติดเชื้อที่เกิดจากผู้ป่วยอย่างถูกวิธี

การบริหารจัดการขยะ “ปลายทาง”

1. ขยะเปียก

- 1.1 มีการคัดแยกขยะเปียกในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- 1.2 มีการรายงานปริมาณขยะในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มฝ.1 และมฝ.2) เป็นประจำทุกเดือน

2. ขยะอันตราย

- 2.1 มีการนำส่งขยะอันตรายที่รวบรวมได้ ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อกำจัดอย่างถูกวิธี
- 2.2 มีการสรุปยอดและรายงานผลการนำส่งขยะอันตรายต่อผู้บริหารและจังหวัดอุดรธานีทราบทุกไตรมาส
- 2.3 มีการรายงานปริมาณขยะในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มฝ.1 และมฝ.2) เป็นประจำทุกเดือน

3. ขยะรีไซเคิล

- 3.1 มีการรายงานผลการซื้อขายขยะรีไซเคิลต่อผู้บริหารทราบทุกเดือนๆ ละ 1 ครั้ง
- 3.2 มีการรายงานจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกองทุนธนาคารขยะรีไซเคิลต่อผู้บริหารทราบทุกไตรมาส
- 3.3 มีการรายงานผลการดำเนินงานกองทุนธนาคารขยะต่อคณะกรรมการกองทุนฯ ทราบทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. ขยะทั่วไป

- 4.1 มีการตั้งข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 4.2 มีการนำขยะมูลฝอยที่เก็บขนไปกำจัดโดยวิธีการฝังกลบ หรือนำไปกำจัดด้วยวิธีอื่นที่เหมาะสม
- 4.3 มีการจัดทำตารางและมอบหมายเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดบ่อขยะ
- 4.4 มีการรายงานปริมาณขยะในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มฝ.1 และมฝ.2) เป็นประจำทุกเดือน
- 4.5 มีการจัดซื้อวัสดุเครื่องแต่งกาย และวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันการติดเชื้อในระหว่างปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เก็บขนขยะและปฏิกูลมูลฝอย

5. ขยะติดเชื้อ

5.1 แนะนำให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงหรือผู้ป่วยติดเตียง สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อ ได้แก่ ถุงมือ หน้ากากอนามัย หน้ากากผ้าและเครื่องแต่งกายที่รัดกุม รวมถึงวิธีการทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ

5.2 ให้เก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อในชุมชน มาพักรวมที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านค้อ (รพ.สต.บ้านค้อ) เพื่อรอการนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

5.3 มีการรายงานปริมาณขยะในระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มฝ.1 และมฝ.2) เป็นประจำทุกเดือน

บทที่ 3

มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านค้อเข้าร่วมเป็นสมาชิกอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก และมีเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ดีเด่น ซึ่งเป็นบุคคลต้นแบบ/หมู่บ้านต้นแบบด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย โดยจัดทำเป็นประกาศคุณสมบัติและเงื่อนไขอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลกดีเด่นลงเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบ
2. ให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการขยะในครัวเรือน ผ่านการจัดทำประกาศเกียรติบัตรหรือโลรางวัลสำหรับผู้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในครัวเรือน ผู้มีส่วนปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้ที่มีจิตอาสาและให้ความร่วมมือเกี่ยวกับกิจกรรมการบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อจัดขึ้น
3. ให้มีการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลต้นแบบในการคัดแยกขยะในครัวเรือนดีเด่นที่ได้รับรางวัลหรือเกียรติบัตรเผยแพร่ลงเว็บไซต์หน่วยงานหรือเพจเฟซบุ๊กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูคุณงามความดีของบุคคลต้นแบบ